

Portretna fotografija inspirirana grčkom mitologijom

Zlatar, Viktorija

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:798349>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-31**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Sveučilište Sjever

Završni rad br. 935/MM/2024

Portretna fotografija inspirirana grčkom mitologijom

Viktorija Zlatar, 0269121229

Varaždin, listopad 2024. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za multimediju, oblikovanje i primjenu

Završni rad br. 935/MM/2024

Portretna fotografija inspirirana grčkom mitologijom

Student

Viktorija Zlatar, 0269121229

Mentor

Mario Periša, izv.prof.art.dr.sc.

Komentator

Mario Tomiša, prof.dr.sc.

Varaždin, listopad 2024. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za multimediju

STUDIJ Stručni prijediplomski studij Multimedija, oblikovanje i primjena

PRISTUPNIK Viktorija Zlatar

MATIČNI BROJ 0269121229

DATUM 18.09.2024.

KOLEGIJ Medijska fotografija

NASLOV RADA Portretna fotografija inspirirana grčkom mitologijom

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Portrait photography inspired by Greek mythology

MENTOR Mario Periša

ZVANJE izv.prof.art.dr.sc.

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. dr. sc. Snježana Ivančić Valenko - predsjednik
2. doc. dr. sc. Andrija Bernik - član
3. izv.prof.art.dr.sc. Mario Periša - mentor
4. prof.dr.sc. Mario Tomiša- komentor
5. izv. prof. art. dr. sc. Robert Geček

Zadatak završnog rada

BROJ 935/MM/2024

OPIS

Ovaj rad će objasniti kako se portret razvijao kroz povijest umjetnosti, povijest fotografije te dati prikaz važnih predstavnika ovog žanra. Također, objasnit će kako je fotografija postala priznata kao umjetnost, kako se razvio pravac piktorijalizma u kojem su fotografi između ostalih tema, crpili inspiraciju za svoja djela iz mitologije. Opisat će se i neka od izražajnih sredstva fotografije, pomoću kojih fotografi mogu prenositi ideje, osjećaje i atmosferu te tako privući i zadržati pažnju promatrača.

U radu je potrebno:

- objasniti kako se prikazivao portret u likovnoj umjetnosti
- objasniti kako je grčka mitologija utjecala na umjetnost
- opisati razvoj fotografije kroz povijest
- opisati povijest portretne fotografije i važne predstavnike
- objasniti kako je fotografija postala priznata kao umjetnost

ZADATAK URUČEN

Mario Periša

Sažetak

Portret kao jedan od najvažnijih motiva u likovnoj umjetnosti, prisutan je od najranijih civilizacija. Ljudi su od davnina pomoću njega htjeli zabilježiti nečiji izgled ili status, no osim što su ljudi željeli zabilježiti stvarne ljude i događaje, veliki fokus u umjetnosti bili su religija i mitologija. Grčka mitologija imala velik utjecaj na umjetnost, brojni umjetnici su oživljavali mitološke scene i likove kroz različite umjetničke periode. Ovaj rad objašnjava kako se portret razvijao kroz povijest umjetnosti, opisuje povijest fotografije, povijest portretne fotografije kao i neke važne predstavnike. Također, objašnjava kako je fotografija postala priznata kao umjetnost, kako se razvio pravac piktorijalizma u kojem su fotografi između ostalih tema, crpili inspiraciju za svoja djela iz mitologije.

Ključne riječi: Fotografija, portret, umjetnost, grčka mitologija

Summary

Portrait, as one of the most important subjects in visual art, has been present since the earliest civilizations. Throughout history, people have used portraits to record someone's appearance or status. Besides capturing real people and events, art has also focused heavily on religion and mythology. Greek mythology had a significant impact on art, with many artists bringing mythological scenes and characters to life through various artistic periods. This work explains how portraiture has developed throughout the history of art, describes the history of photography, the history of portrait photography, and highlights some important figures in these fields. Additionally, it explains how photography became recognized as an art form and how the pictorialism movement developed, where photographers drew inspiration for their works from mythology, among other themes.

Key words: Photography, Portrait, Art, Greek mythology

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Portret u likovnoj umjetnosti.....	2
3. Grčka mitologija kao inspiracija.....	4
4. Povijest fotografije.....	7
5. Povijest portretne fotografije.....	10
5.1. Predstavnici portretne fotografije.....	11
5.1.1. Julia Margaret Cameron.....	11
5.1.2. Edward S. Curtis.....	12
5.1.3. George Hurrell.....	14
5.1.4. Richard Avedon.....	15
5.1.5. Steve McCurry.....	16
6. Fotografija kao umjetnost.....	17
6.1. Piktorijalizam.....	18
7. Studium i punctum.....	22
8. Digitalna fotografija.....	23
9. Izražajna sredstva portretne fotografije.....	24
9.1. Svjetlo i sjena.....	24
9.1.2. Smjer svjetla.....	24
9.2. Kompozicija.....	25
9.2.1. Pravilo trećine.....	25
10. Praktični dio.....	26
10.1. Oprema.....	26
10.2. Autorske fotografije.....	29
10.2.1. Nerida.....	29

10.2.2.	Pandora	32
10.2.3.	Eris.....	35
10.2.4.	Dafne	38
11.	Zaključak	41
12.	Literatura.....	42
13.	Popis slika	46

1. Uvod

Čovjek je od davnina imao potrebu bilježiti događaje iz svoje svakodnevice, to nam dokazuju prvi tragovi slikarstva iz vremena paleolitika. Najstarija slika na svijetu nastala je prije više od 45 000 godina na zidu pećine u jugoistočnoj Aziji. Napretkom civilizacije javljaju se i drugi oblici umjetnosti pomoću kojih ljudi žele zabilježiti trenutke ili prenositi poruke. Osim što su bilježili stvarnost, umjetnici su često crpili inspiraciju iz raznih mitova i legenda. Grčka mitologija imala je velik utjecaj na umjetnost, od antičke Grčke kada su se scene iz mitova prikazivale na vazama, freskama i kipovima. U umjetnosti srednjeg vijeka prevladavaju kršćanski motivi, no renesansa donosi ponovno otkriće antike. Michelangelo, Raphael, Tizian i Antonio da Correggio samo su neki od umjetnika koji su kroz svoja djela oživljavali grčke mitove. U vrijeme baroka umjetnici također crpe inspiraciju iz grčkih mitova, neke od značajniji su Berninijeve skulpture „Otmica Perzefone“ i „Apolon i Dafne“ te Rembrandtove slike „Otmica Europe“ i „Danaja“. Kroz klasicizam, romantizam i modernu umjetnost, grčka mitologija nastavila je inspirirati umjetnike diljem svijeta.

Kroz povijest, umjetnici su prikazivali scene iz grčke mitologije putem različitih umjetničkih medija koji su bili dostupni u njihovo vrijeme, poput slikarstva, kiparstva, literature i drame. Ovaj rad, fokusiran na prikazu likova iz grčke mitologije kroz fotografiju, nastavit će ovaj kontinuitet umjetničkog izraza, prilagođavajući ga suvremenom mediju. Cilj ovog rada nije doslovno prikazivanje likova iz mitologije kroz portretnu fotografiju jer to ne bi bilo moguće bez fotomontaže u post-produkciji, već je cilj prikazati te likove pomoću motiva i atributa koji se vežu za njih kroz mitološke priče, stvarajući tako suptilne i simbolične interpretacije.

2. Portret u likovnoj umjetnosti

Jedan od najvažnijih motiva u likovnoj umjetnosti je upravo portret. Slika, crtež ili kip su prije pojave fotografije bili jedini načini na koji se mogao zabilježiti nečiji izgled. No portret nije samo zapis nečijeg izgleda već je korišten za prikazivanje moći, statusa, važnosti, bogatstva i ljepote portretirane osobe. [1]

*Slika 1 - Nefertiti, 1345. pr. Kr.
Izvor: gokhalemethod.com*

*Slika 1 - Bista Rimskog patrijarha, 75-50. pr. Kr.
Izvor: smarthistory.org*

Prvi značajni portreti javljaju se u Egipatskoj umjetnosti. Portreti su se tada prikazivali na idealiziran, stiliziran i simboličan način, no već za vrijeme umjetnosti antičke Grčke prevladava naturalizam u prikazivanju fizionomije, ali i težnja za prikazivanjem idealne ljepote. U Rimskoj umjetnosti portreti više nisu idealizirani već su prikazani realistično, s borama te strogih i grubih izraza lica. [2] Za vrijeme ranokršćanstva i srednjeg vijeka, razvoj i širenje portretne umjetnosti znatno nazaduje jer je kršćanstvo bilo usmjereno prema zagrobnom životu te se prikazivanje običnih ljudi nije odobralo. Prevladavali su prikazi Krista i svetaca, no bilo je i iznimka gdje bi portret donatora ili mecene bio integriran u biblijsku scenu.

Potkraj Srednjeg vijeka pa do 17. stoljeća dolazi do procvata portretnog slikarstva, portreti se udaljavaju od religijskih tema te se teži realističnijim fizičkim prikazima. U vrijeme renesanse najčešće se portretiraju vladari, plemići, vojni zapovjednici i crkveni dužnosnici, a u vrijeme baroka se počinju portretirati i obični građani. [3] Izumom fotografije u 19. stoljeću portret prestaje biti luksuz te postaje lako dostupan velikom broju ljudi.

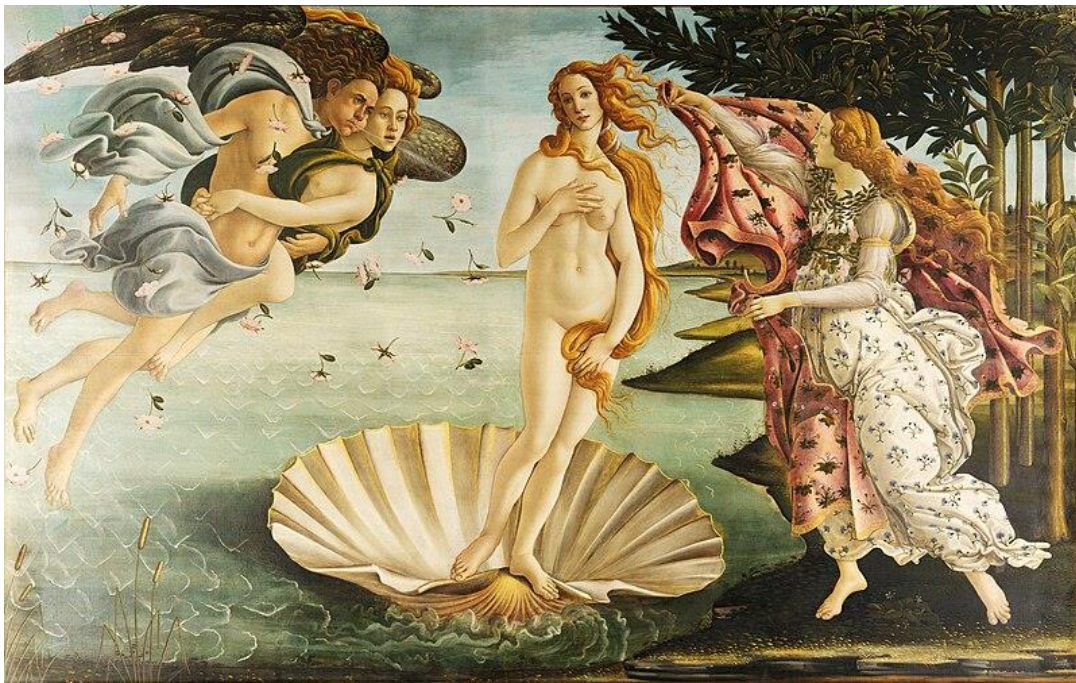
*Slika 3 - Jan van Eyck - Portrait of a Man in a Red Turban, 1433.
Izvor: britannica.com*

*Slika 4 - Johannes Vermeer - Girl with a Pearl Earring, 1665.
Izvor: artchallenge.world*

3. Grčka mitologija kao inspiracija

Grčka mitologija kao jedna od najopsežnijih i najmaštovitijih mitologija u svijetu imala je velik utjecaj na umjetnost. Mitologija je bila glavna inspiracija grčkih umjetnika, no ona je inspirirala i umjetnike diljem Europe kroz različite umjetničke periode. [4] Neki od najpoznatijih umjetnika su u svojim djelima oživljavali likove i priče iz grčke mitologije. Sandro Botticelli naslikao je *Rođenje Venere*, to je njegova najpoznatija slika koja je ujedno bila inspirirana grčkom mitologijom, točnije mitom o rođenju Afrodite, božice ljubavi i ljepote. [5]

Slika 5 - Sandro Botticelli - *The Birth of Venus*, 1483-85.

Izvor: [medium.com](https://www.medium.com)

Galatea je freska renesansnog slikara Rafaela, na njoj je prikazana morska nimfa, tj. Nerida Galatea kako trijumfalno stoji na školjci koju vuku delfini. Scena je inspirirana pričom iz Ovidijeve *Metamorfoze*. Ovo djelo je također inspiriralo talijanskog baroknog kipara Berninija koji je izradio jedno od svojih remek djela, skulpturu *Apolon i Dafne*. Bernini je na ovoj skulpturi zamrznuo dramatičan trenutak Dafnine preobrazbe u lovorovo stablo. [6,7]

Slika 6 - Raphael - *Triumph of Galatea*, 1512.
Izvor: raphaelpaintings.org

Slika 7 - Gian Lorenzo Bernini - *Apollo and Daphne*, 1622-1625.
Izvor: medium.com

Flamanski umjetnik Peter Paul Rubens također crpi inspiraciju za neka od svojih djela iz grčke mitologije od kojih su najpoznatije: *Okovani Prometej*, *Parisov sud*, *Bitka s Amazonkama*, *Otmica Leukipovih kćeri* i *Faetonov pad*. Njegova djela smatraju se najvišim dometom flamanskog baroknog slikarstva, stvarao je dinamična djela ističući trenutak najveće dramatike u događaju. [8]

Slika 8 - Peter Paul Rubens - *The Fall of Phaeton*, 1604-1605.
Izvor: peterpaulrubens.com

Grčka mitologija nastavila je inspirirati i umjetnike Predrafaelitskog bratstva u 19. stoljeću. John William Waterhouse, Dante Gabriel Rossetti, John Roddam Spencer Stanhope i Evelyn de Morgan samo su neki od umjetnika koji su u svojim djelima oživljavali scene i likove iz grčke mitologije. [9]

*Slika 9 - John William Waterhouse - Pandora, 1896.
Izvor: masterapollon.com*

*Slika 10 - Dante Gabriel Rossetti - Proserpine, 1874.
Izvor: smarthistory.org*

*Slika 11 - Evelyn de Morgan - Helen of Troy, 1898.
Izvor: demorgan.org.uk*

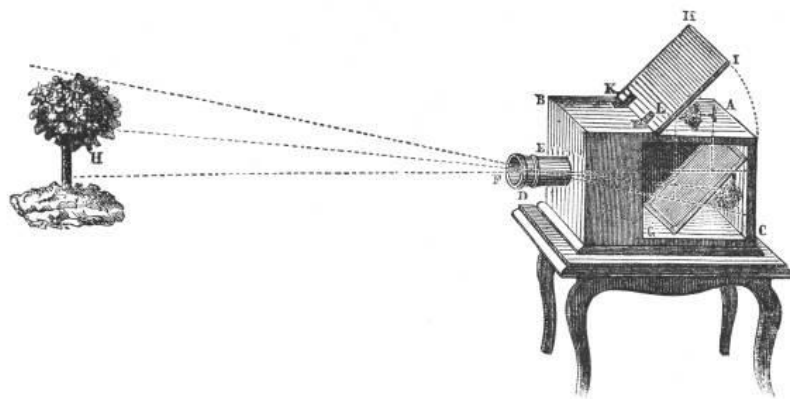

4. Povijest fotografije

Zamračena prostorija u koju je propuštena zraka svjetlosti kroz mali otvor debljine olovke i komad bijelog papira na udaljenosti od petnaest centimetara od otvora su dovoljni da se prizor izvan prostorije pojavi na papiru, slika će biti neoštra, ali prepoznatljiva. [10]

Već kod Aristotela u 4. stoljeću prije nove ere nalazimo prvu bilješku o takvoj napravi u kojoj svjetlosne zrake koje padaju kroz malu rupu mogu projicirati sliku. [11] Ta naprava kasnije je postala poznata kao camera obscura što u prijevodu znači tamna komora. Leonardo da Vinci ju je prvi puta opisao i nacrtao 1490. godine. Camera obscura koristila se kao slikarsko pomagalo u 16. stoljeću, upotrebljavali su ju mnogi slikari talijanske renesanse kao primjerice Guardi te Canaletto kod izrade svojih slika Venecije. [10]

Slika koja se projicirala u cameri obscuri bila je naopaka, taj problem je riješio Giovanni Battistadella Porta u 16. stoljeću kada je postavio zrcalo na os otvora pod kutom od 45 stupnjeva što je rezultiralo zaokretanjem projekcije za 90 stupnjeva te njenim ocrtavanjem u pravom smjeru na gornjem zaslonu kamere. Ploha na koju se slika projicirala, odnosno zaslon camere, zamijenjena je staklom te prekrivena papirom kako bi se dobila slika s vanjske strane camere što je omogućilo direktno precrtavanje obrisa projiciranih slika na crtež. Ali ta slika je često bila ili pretamna ako je otvor na cameri bio premalen ili je bila premutna ako je otvor bio prevelik. Daniele Barbaro je u 16. stoljeću riješio ovaj problem kada je na mjesto rupice postavio bikonveksnu leću koja je omogućila dovoljno jasne i svijetle slike, što je u velikoj mjeri pomoglo slikarima u njihovim nastojanjima. [12]

Slika 12 - Camera obscura
Izvor: [istockphoto.com](https://www.istockphoto.com)

Camere obscurae s vremenom su se usavršavale, tijekom 17. i 18. stoljeća postale su sve manje i praktičnije stoga su ih mnogi umjetnici koristili prilikom crtanja kao pomoćno sredstvo. [11] Kada je francuski izumitelj Nicéphore Niépce 1816. godine zamijenio mutno staklo fotoosjetljivim materijalom, stvorio je prvi aparat za fotografiranje, na čijem principu rade današnji fotoaparati. Procesom osvjetljavanja kositrene ploče premazane slojem asfalta i razvijanjem u petroleju, procesom nazvanim heliografija, Niépce je 1826. godine uspio proizvesti prvu fotografiju na svijetu. [13]

Slika 13 - Joseph Nicéphore Niépce – prva fotografija
Izvor: zdnet.com

Ovaj postupak usavršio je L. J. Daguerre koristeći metalnu pločicu premazanu srebrnim jodidom, koja se nakon osvjetljavanja razvila pomoću živinih para. [13] Svoj izum nazvao je dagerotipija koja se zbog svoje oštine i raspona tonova smatrala najsavršenijim zrcalom prirode. [11]

Slika 14 - Louis Daguerre, Pariz, 1838.
Izvor: unjourdeplusaparis.com

W. F. H. Talbot, 1839. godine patentira postupak pod nazivom kalotipija koju karakterizira mekoća i toplina tonova. Kalotipija se dobivala s negativa te je bila prva takva fotografska slika. Mokra ploča premazana kolodijem davala je trajan negativ od kojeg se moglo izraditi više pozitiva Taj postupak je služio kao temelj negativ-pozitiv postupka moderne fotografije. Također, ovim postupkom se znatno smanjilo vrijeme ekspozicije što je omogućilo fotografiranje ljudi. Veliki napredak u fotografiji dogodio se potkraj 19. stoljeća kada je George Eastman izumio film; svitak papira koji je bio prevučen tankim slojem želatinske emulzije. Ovaj izum je pobudio veliku pažnju fotografa jer je omogućio konstrukciju novog tipa fotoaparata; jeftinijeg, laganijeg te jednostavnog za korištenje. U lipnju 1888. godine George Eastman je lansirao svoj fotoaparat pod nazivom Kodak čime je obilježio početak novog doba fotografije.[11]

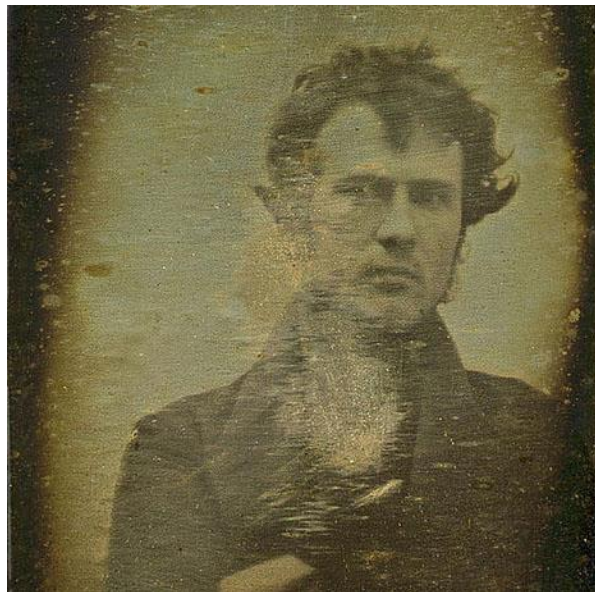

*Slika 15 - Kodak fotoaparat, 1888.
Izvor: eastman.org*

5. Povijest portretne fotografije

Portretna fotografija je proces fotografiranja subjekta u kojem se pokušava uhvatiti njegova osobnost. Pristanak subjekta na fotografiranje odvaja portretnu fotografiju od svake druge vrste fotografije koja uključuje ljude u kadru. Richard Avedon kaže: *"Fotografski portret je slika nekoga tko zna da ga se fotografira, a ono što on radi s tom spoznajom jednako je dio fotografije kao i ono što on nosi ili kako izgleda."* [14]

Izum dagerotipije 1839. godine označilo je rođenje portretne fotografije, te prve fotografije zahtijevale su dug proces ekspozicije te su rezultirale jedinstvenim, vrlo detaljnim slikama. Potkraj 19. te početkom 20. stoljeća studijsko portretiranje je doživjelo veliki uspon, napredak tehnologije i dostupnost umjetne rasvjete omogućilo je fotografima da uspostave namjenske prostore za snimanje portreta. Studijski portreti tada postaju simbolom društvenog statusa. Ovaj period obilježile su formalne poze viktorijanskog doba, glamur holivudskih portreta i elegantna jednostavnost crno-bijelih portreta. Do revolucije u portretnoj fotografiji došlo je sredinom 20. stoljeća kada se pojavila fotografija u boji i uveo 35 mm film. Tada fotografi poput Richarda Avedona i Irvinga Penna počinju fotografirati svoje subjekte u njihovom prirodnom okruženju. [15]

*Slika 16 - Robert Cornelius, 1839. - prvi portret
Izvor: petapixel.com*

5.1. Predstavnicu portretne fotografije

5.1.1. Julia Margaret Cameron

Julia Margaret Cameron jedna je od najvažnijih i najinovativnijih fotografkinja 19. stoljeća. Najpoznatija je po svojim snažnim i inovativnim portretima koji su bili namjerno izvan fokusa te su često uključivali ogrebotine, mrlje i druge tragove njezina postupka. Za vrijeme svog života bila je kritizirana zbog svojih nekonvencionalnih tehnika, ali i cijenjena zbog ljepote svojih kompozicija te njenog uvjerenja da je fotografija oblik umjetnosti. Svoju fotografsku karijeru započela je u dobi od 48 godina kada je od svoje kćeri na dar dobila svoj prvi fotoaparat. [16] Poput mnogih viktorijanskih fotografa, Cameron je stvarala alegorijske i ilustrativne studijske fotografije. Često je kostimirala članove obitelji i posluge, stvarajući scene koje su oponašale popularne romantične i predrafaelitske slike tog razdoblja. [17]

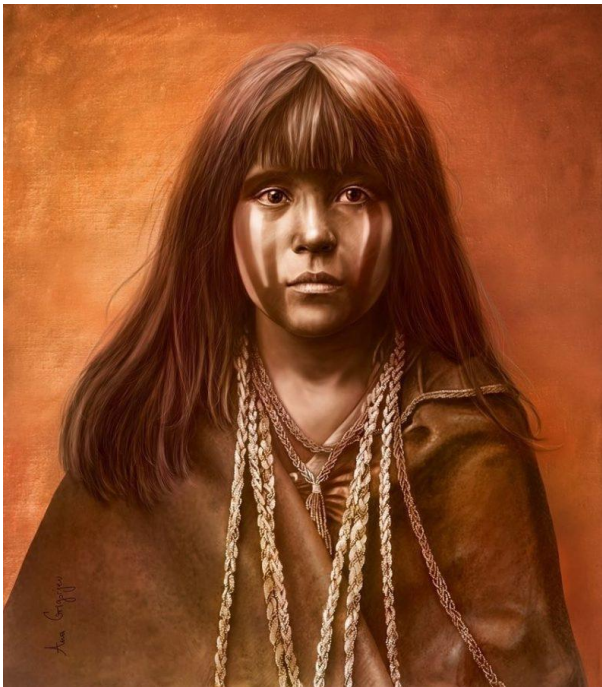
Slika 17 - Julia Margaret Cameron - *Call, I Follow, I Follow, Let Me Die!*, 1867.
Izvor: collections.vam.ac.uk

Slika 18 - Julia Margaret Cameron - *The Passing of King Arthur*, 1874.
Izvor: vam.ac.uk

5.1.2. Edward S. Curtis

Edward Sheriff Curtis je jedan od najpriznatijih i najslavnijih fotografa američkih indijanskih plemena. Rođen je 1868. godine u Wisconsinu te se zainteresirao za umjetnost fotografije poprilično mlad, još kao adolescent izradio je svoj prvi fotoaparatus. Početkom 20. stoljeća, Curtis je započeo svoju tridesetogodišnju misiju koju je opisao kao pokušaj formiranja sveobuhvatnog i trajnog zapisa svih važnih plemena Sjedinjenih Američkih Država koja su još uvijek zadržala svoje običaje i tradicije. Vjerovao je da će domorodačke zajednice biti apsorbirane u bjelačko društvo te da će tako izgubiti svoje jedinstvene kulturne identitete. Curtis je želio stvoriti znanstveno i umjetničko djelo koje bi dokumentiralo ceremonije, vjerovanja, običaje, svakodnevni život i vođe tih skupina prije nego što "nestanu". Projekt "The North American Indian" sastoji se od 20 svezaka knjiga i preko 40.000 fotografija te se danas smatra kao jednim od najvažnijih izvora o kulturi, tradicijama i svakodnevnom životu američkih domorodaca tog vremena. [18]

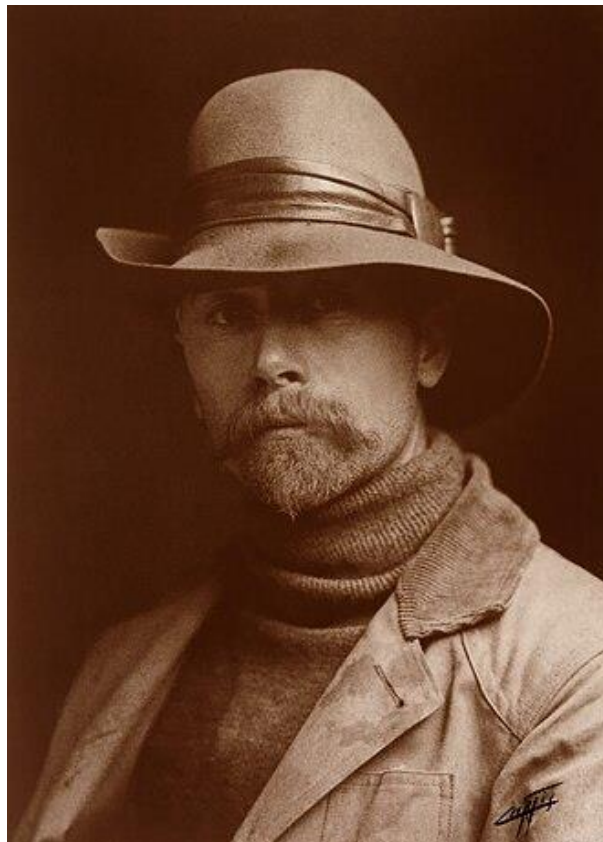

*Slika 19 - Edward S. Curtis - Mosa - Mojave, 1903.
Izvor: wildcat.arizona.edu*

*Slika 20 - Edward S. Curtis - Sitting Bear - Arikara, 1908.
Izvor: artblart.com*

Curtis je bio optužen da je lažirao autentičnost radi postizanja romantičnog učinka, indijanska plemena nije prikazao onakvim kakva su zapravo bila 1898. godine već ih je zamrznuo u prošlosti koja više nije postojala. [19] Curtisove fotografije su predstavljale sukob između znanstvene objektivnosti i umjetničkog pristupa. Ovaj romantizirani prikaz pojačan je Curtisovim piktorijalističkim stilom. Piktorijalizam se pojavio 1880-ih kada su fotografi nastojali uspostaviti fotografiju kao oblik umjetnosti, a ne samo kao medij dokumentacije. Neke od glavnih značajka piktorijalizma su naglasak na estetici, harmonična kompozicija, uporaba simbola i alegorija te umjetnikov pečat kao primjerice korištenje mekog fokusa, zamagljivanje oblika te retuširanje. [20] Piktorijalisti su preferirali emocionalni odgovor koji su njihove fotografije izazivale umjesto čiste objektivne stvarnosti prikazanog. [21] Curtis je na vrhuncu svoje slave napisao: *"Želimo dokumentarnu sliku naroda i njihove domovine - sliku koja će pokazati dušu naroda."* Subjekti na njegovim fotografijama toliko su snažno prisutni da se čini kao da uzvraćaju pogled promatrača. Curtisove fotografije izražavaju duboko poštovanje prema indijanskim narodima, prikazujući njih i njihove različite kulture s dostojanstvom i ponosom. [22]

Slika 21 - Edward S. Curtis - Autoportret, 1889.

Izvor: [wikipedia.org](https://www.wikipedia.org)

5.1.3. George Hurrell

George Hurrell je bio jedan od najvažnijih američkih fotografa prve polovice 20. stoljeća, poznat kao majstor holivudskog glamura tijekom zlatnog doba Hollywooda. [23] Tijekom svoje karijere, stvorio je neke od najupečatljivijih portreta filmskih zvijezda tog vremena. Njegov pristup fotografiji je bio inovativan, razvio je nekoliko tehnika osvjetljavanja koje su danas standardne, koristio je preciznu rasvjetu, reflektore, sjene te je ručno retuširao negative kako bi proizveo romantične portrete koji su postali njegov zaštitni znak i definicija glamura za filmsku industriju. [24] Promotivne fotografije u filmskoj industriji prije njegova vremena su slijedile ujednačen stil s mekim fokusom, generičkim studijskim postavkama i standardnim osvjetljenjem. Hurrell je napravio revoluciju u hollywoodskom portretiranju svojom sposobnošću da uhvati i stvori glamur, privlačnost i slavu svojih subjekata. [25]

Slika 22 - Joan Crawford i Clark Gable, 1936.
Izvor: si.edu

Slika 23 - Loretta Young i Tyrone Power, 1937.
Izvor: icp.org

5.1.4. Richard Avedon

Richard Avedon je bio jedan od vodećih fotografa sredine 20. stoljeća, poznat po svojim portretima i modnim fotografijama. [26] Fotografirao je slavne osobe poput Marilyn Monroe, Audrey Hepburn, Charlie Chaplin, The Beatles i Andy Warhol. [27] Njegove modne fotografije karakterizira snažan kontrast crno-bijelih tonova koji stvaraju dojam stroge sofisticiranosti. U svojim portretima slavni osoba i drugih modela često je koristio oštre, bijele pozadine i poticao frontalne, konfrontacijske poze kako bi stvorio osjećaj drame. [26] Avedon je pomogao postaviti standard za elegantnu, urbanu sofisticiranost modne fotografije sredine 20. stoljeća, njegov dar za isticanje drame i privlačnosti svojih subjekata učinio ga je jednim od najpoznatijih fotografa tog razdoblja. [28] Također, često se smatra zaslužnim za brisanje granice između umjetničke i komercijalne fotografije. Njegov je rad definirao mnoge brendove, njegove dugogodišnje suradnje s tvrtkama kao što su Calvin Klein, Revlon i Versace rezultirale su nekim od najpoznatijih reklamnih kampanja u povijesti Amerike. [29]

Slika 24 - Elizabeth Taylor, 1964.
Izvor: edition.cnn.com

Slika 25 - Marlene Dietrich, 1955.
Izvor: artnet.com

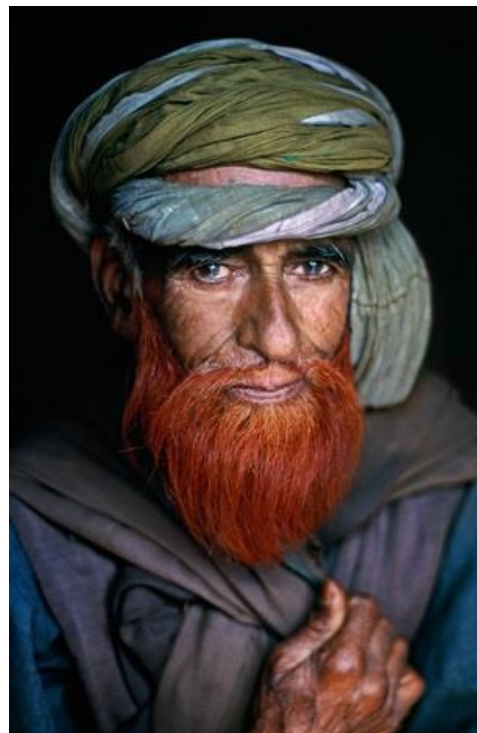
5.1.5. Steve McCurry

Rođen 1950. godine, Steve McCurry je jedan od najznačajnijih osoba suvremene fotografije već više od pedeset godina. Njegove fotografije su po prvi put prikazale svijetu brutalnost ruske invazije na Afganistan. [30] Svoju svjetsku slavu stekao je fotografijom „Afgan Girl“ iz 1984. godine, upečatljivim portretom na kojem je prikazana mlada izbjeglica s očaravajućim zelenim očima. Fotografija je prvi put objavljena na naslovnici časopisa National Geographic 1985. godine, zajedno s mnogo drugih fotografija koje je McCurry snimio na svom zadatku u Afganistanu. McCurry je nastavio izvještavati o drugim oružanim sukobima diljem svijeta, uključujući Iransko-irački rat, Zaljevski rat i Afganistanski građanski rat. [31] Iako njegove fotografije često prikazuju nasilje i rat, McCurry nadilazi te teme naglašavajući ljudske emocije svojih subjekata. Njegove fotografije su uspjele usred rata podsjetiti promatrače na obične ljude koji su bili pogođeni ratovima. [32] Uz fotografije koje pokrivaju ratne sukobe, McCurry je također poznat po svojim portretima koji istražuju nestajuće civilizacije, drevne tradicije te suvremenu kulturu. Kroz svoje fotografije bilježi bogatstvo i raznolikost ljudskog iskustva, od starih običaja pa sve do modernih načina života. [33]

Slika 26 - Steve McCurry - Afghan Girl, 1984.

Izvor: artnet.com

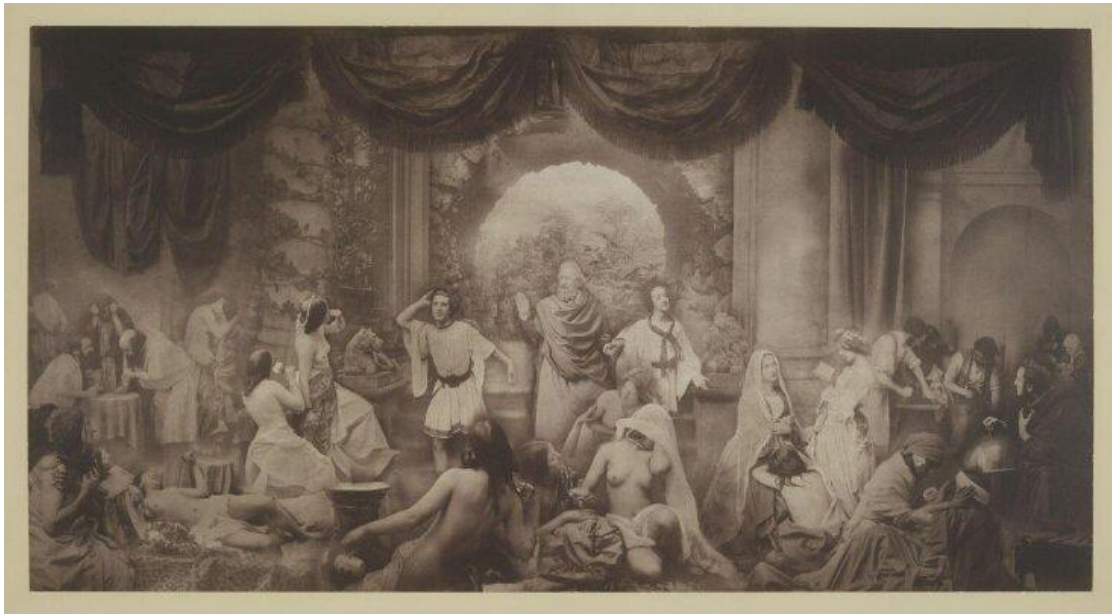
Slika 27 - Kashmiri Man with Henna Beard, 1995.

Izvor: artnet.com

6. Fotografija kao umjetnost

U viktorijansko doba, potkraj 19. stoljeća, Alfreda Stieglitz i članovi Piktorijalističkog pokreta pokušali su uspostaviti fotografiju kao oblik umjetnosti. Stieglitz je želio dokazati kako je fotografija jednako sposoban medij za umjetničko izražavanje kao što su i slika i skulptura. [34]

U to vrijeme, fotografija i slikarstvo nisu imali skladan odnos. Slikari su koristili fotografiju kao pomoć kod crtanja prirode, no većina njih je smatrala kako je fotografija mehanički postupak koji može biti samo sluga prave umjetnosti. [11] Tada se javlja umjetnička fotografija koja se pokušava natjecati sa slikarstvom. Slikarski fotografi, kako su ih tada nazivali stvarali su pomno namještene fotografije koje nalikuju slikarskom platnu. [10, 11]

Slika 28 - Oscar Gustav Rejlander - *The Two Ways of Life*, 1857.

Izvor: collections.vam.ac.uk

6.1. Piktoralizam

Piktoralizam je umjetnički pokret u fotografiji koji se javlja krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Svojim radovima, članovi ovog pokreta su nastojali uzdići fotografiju na istu razinu kao i slikarstvo te ju učiniti priznatom od strane galerija i drugih umjetničkih institucija. [35] Piktoralisti su vjerovali kako se fotografija treba shvatiti kao sredstvo osobnog izražavanja, ravnopravno s ostalim likovnim umjetnostima. Oni su sebe definirali kao istinske amatere tj. one koji se bave fotografijom iz ljubavi prema umjetnosti. [36] Piktoralizam je pristup fotografiji koji naglašava ljepotu subjekta, tonalitet i kompoziciju umjesto dokumentiranja stvarnosti. [37] Često su stvarali romantične i idealizirane fotografije inspirirane mitološkim i biblijskim pričama. Koristili su različite tehnike u tamnim komorama kako bi povećali umjetnički dojam te stvorili jedinstvena umjetnička djela. [35, 36] Željeli su prenijeti karakteristike impresionističkog slikarstva 19. stoljeća u fotografiju tako što su naglašavali atmosferske elemente korištenjem prigušenih tonova, nejasnih oblika i mekih rubova. Često su fotografirali noću ili tijekom maglovitog ili snježnog vremena te su koristili leće s mekim fokusom i gazu ili mrežicu kako bi dodatno zamutili fotografije. [38]

*Slika 29 - Alfred Nybom - Young woman, 1905.
Izvor: tagree.de*

Umjetnici Henry Peach Robinson i Peter Henry Emerson inspirirali su ovaj pokret svojim teorijama. Robinson je bio obožavatelj radova prerafaelita, stoga je počeo stvarati fotografska djela koja su bila nadahnutu popularnim slikama tog vremena. Njegovo najranije poznato djelo, *Juliet with the Poison Bottle* (1857), kreirao je koristeći proces poznat kao kombinirano printanje. Ova tehnika kombinira zasebne negative pomoću kojih se stvara jedinstvena i složena slika. [39, 40]

Slika 30 - Henry Peach Robinson - *When the Day's Work is Done*, 1877.
Izvor: collections.vam.ac.uk

Usporedbom njegove fotografije *Lady of Shalott* i slike *Ophelia* Prerafaelitskog slikara John Everett Millaisa koje su vrlo slične tematike, možemo vidjeti koja je ograničenja imala rana fotografija. Bilo je nemoguće prikazati lik u vodi i šumu u pozadini, zahtijevajući tako korištenje više negativa, čime se morala žrtvovati perspektiva koju se kasnije nije moglo korigirati. [41]

Slika 31 - John Everett Millais - *Ophelia*, 1851.–1852.
Izvor: tate.org.uk

Slika 32 - Henry Peach Robinson - *The Lady of Shalott*, 1861.
Izvor: victorianweb.org

Robinson je 1858. godine izložio fotografiju *Fading Away* za koju je kombinirao pet različitih negativa. Na fotografiji je prikazana mirna smrt mlade djevojke okružene ožalošćenom obitelji, iako je fotografija je bila plod njegove mašte, mnogi gledatelji su smatrali kako je takva scena previše bolna da bi je doslovni medij kao fotografija mogla prikladno prikazati. Međutim, ova kontroverza ga je učinila najpoznatijim fotografom u Engleskoj te vođom piktorijalističkog pokreta. [39]

Slika 33 - Henry Peach Robinson - *Fading Away*, 1858.

Izvor: mutualart.com

Robinson izdaje svoju knjigu "*Pictorial Effect in Photography*" 1869. godine u kojoj istražuje kako se mogu postići vizualni efekti u fotografiji pomoću kojih bi se stvorila estetski privlačna djela. Ističe važnost kompozicije, svjetlosti i tonova te nudi upute i tehnike za postizanje slikarskih efekata u fotografijama. U ovoj knjizi on govori o načinu na koji fotografija može oponašati stilove klasičnog slikarstva i stvarati emocionalni utjecaj na gledatelja. Ova knjiga je imala važan doprinos razvoju fotografije kao umjetničke forme jer je promovirala ideju koja zagovara kako fotografija nije samo dokumentarni medij nego je i sredstvo za stvaranje umjetničkih izraza. [42]

Engleski fotograf Peter Henry Emerson ne slaže se s načelima koje je zagovarao Robinson te smatra kako bi fotografija trebala odražavati istinu tj. pružiti takozvanu „iluziju istine“, stoga ne bi trebala biti izrađena pomoću tehnika retuširanja, kombiniranja više otisaka, također ne bi trebala koristiti modele, kostime i scenirane prizore. [43] Emerson u svojoj knjizi *Naturalistic Photography for Students of the Art* (1889.) naglašava važnost estetike i pravilne kompozicije, on tvrdi kako bi prirodne scene trebalo prikazati na način koji je estetski privlačan. Također, potiče fotografe da s promišljanjem biraju motive te da pažljivo komponiraju svoje fotografije. Prema Emersonu, fotograf je umjetnik koji ima zadatak promatrati prirodu te je bilježiti na način koji je vjeran njenoj stvarnoj ljepoti. On smatra kako bi fotograf trebao imati osjećaj za detalje i sposobnost da prepozna trenutak koji najbolje prikazuje prirodnu harmoniju. Prema Emersonu, fotografija bi trebala izazivati emocionalne reakcije kako bi se smatrala umjetnošću, iako je ona tehnički medij, fotografija može i treba biti sredstvo umjetničkog izraza. [44]

Iako je smatrao kako bi fotografija trebala odražavati istinu, njegove fotografije nisu bile isključivo dokumentarne, već su imale neke umjetničke elemente Barbizonske škole i impresionističkog slikarstva samo bez manipuliranja umjetničkih efekata koje su prakticirali piktorijalisti. [43] Premda su njegovi stavovi često bili suprotni stavovima piktorijalista, on je u velikoj mjeri utjecao na ovaj pokret. Pridavao je veliku važnost estetici i kompoziciji što su neki od osnovnih principa piktorijalizma. [44]

Slika 34 - Peter Henry Emerson, *The Old Order and The New*, 1886.

Izvor: nga.gov

7. Studium i punctum

Fotografija, kao medij, ima jedinstvenu sposobnost bilježenja trenutaka koji mogu istovremeno odražavati kulturne i emocionalne slojeve stvarnosti. Ronald Barthes u svojoj knjizi „Svijetla komora: bilješke o fotografiji“ ističe; „...*Fotografija izmiče. Podjele kojima je podvrgnuta zapravo su ili empirijske (profesionalci / amateri), ili retoričke (krajolici / predmeti / portreti / aktovi), ili pak estetičke (realizam / piktorijalizam), u svakom slučaju izvan predmeta, bez odnosa s njegovom biti, koja (ukoliko postoji) može biti jedino ono Novo što se u njoj objavilo; jer ta bi se razvrstavanja mogla odlično primijeniti na druge, nekadašnje, oblike prikazivanja. Reklo bi se da se Fotografija ne može razvrstati.*“

Barthes uvodi dva ključna koncepta, studium i punctum, kako bi objasnio kako fotografija komunicira s promatračem. Studium se odnosi na opće, kulturno i društveno razumijevanje fotografije. To je intelektualni i racionalni aspekt promatranja fotografije, gdje promatrač prepoznaje i analizira sadržaj, kontekst i značenje slike. Studium uključuje elemente kao što su kompozicija, tema, simbolika i estetske vrijednosti fotografije. To je ono što nam omogućava da prepoznamo što je na fotografiji, koji su kulturni i društveni elementi prisutni, te da donesemo sud o njenoj vrijednosti. Barthes ističe da je studium područje u kojem možemo opisati i analizirati fotografiju na objektivan način, ali ono ne izaziva duboku emocionalnu reakciju. Punctum je suprotno od studiuma i odnosi se na emocionalni i subjektivni aspekt fotografije. To je ono što "ubode" ili "pogodi" promatrača, izazivajući tako snažan osobni odgovor. Punctum je često nešto neočekivano, slučajno i individualno na fotografiji. To je često neki detalj na fotografiji koji privlači pažnju te izaziva neku emotivnu reakciju, poput pogleda, geste ili nečeg neobičnog. Barthes naglašava kako punctum čini fotografiju posebno dirljivom ili nezaboravnom za pojedinca, jer dodiruje nešto osobno i intimno u promatraču.

Barthesova podjela fotografije na studium i punctum omogućava dublje razumijevanje kako fotografija komunicira na različitim razinama. Studium pruža racionalno i analitičko razumijevanje, dok punctum izaziva emocionalnu reakciju i čini fotografiju osobno značajnom. Ova dualnost pomaže objasniti složenost i moć fotografskih slika. [45]

8. Digitalna fotografija

Značajna prekretnica u fotografiji bila je pojava digitalnih fotoaparata. Tvrtka Sony je proizvela prvi digitalni fotoaparat 1981. godine što je označilo početak digitalne fotografije. Prvi digitalni fotoaparat je imao rezoluciju od 0,28 megapiksela, a fotografije su se pohranjivale na disketu.[48] Fotoosjetljivi sloj filma na koji je padala svjetlost kod klasičnih fotoaparata zamjenjuje fotoosjetljivi senzor koji apsorbira svjetlost. Snimanje, obrada i pohrana fotografija se odvija unutar digitalnog fotoaparata, dok se klasičnim fotoaparatom može samo snimati, razvijanje i pohrana fotografija se odvijaju izvan njega.[46]

Trošak filma i razvijanja fotografija se uklanja, digitalni fotoaparat ima mogućnost snimanja gotovo neograničenog broja fotografija što omogućava fotografu veću kreativnu slobodu i fleksibilnost. Više nije potrebno uložiti vrijeme na razvijanje fotografija kako bi se vidjeli rezultati. Kod digitalnih fotoaparata povratna informacija je trenutna što omogućava korekciju ekspozicije, fokusa, kompozicije te drugih tehničkih elemenata.[47]

Nakon pojave digitalnih fotoaparata počeli su se razvijati alati za digitalnu obradu fotografije, 1990. godine pojavljuje se Adobe Photoshop koji je i danas jedan od najmoćnijih alata za obradu digitalnih fotografija. Ovi alati pružaju mnogo veću mogućnost manipulacije tijekom obrade fotografije nego što je moguće kod analogne fotografije.[47,48]

Pristup fotografiji i odnos ljudi prema njoj se uvelike promijenio pojavom digitalne fotografije, ona postaje pristupačnija većem broju ljudi te počinje funkcionirati kao masovni medij.[47]

9. Izražajna sredstva portretne fotografije

Izražajna sredstva fotografije obuhvaćaju različite elemente i tehnike kojima se služe fotografi kako bi stvorili vizualno zanimljive i emocionalno snažne fotografije. Pomoću njih fotografi mogu prenijeti ideje, osjećaje i atmosferu te mogu privući i zadržati pažnju promatrača. Kombinacijom svjetla i sjena, boja, tekstura i perspektive fotograf može manipulirati izgledom i dojmom svojih fotografija i tako stvarati različite efekte i značenja.

9.1. Svjetlo i sjena

Temeljni likovno-fotografski element izražavanja je odnos svjetla i sjene. Svjetlo nam omogućuje da vidimo sadržaj, pomoću njega se dočarava volumen i dubina, ono daje fotografiji ugođaj te oblikuje sjene. Fotografija kao dvodimenzionalni medij koristi sjenu kao nadomjestak za treću dimenziju, ona mozgu pruža informacije o volumenu. Ravnoteža tj. neravnoteža svjetla i sjene ima veliku važnost za izražajnu snagu fotografije. Njihov odnos na fotografiji može dramaturgizirati ili smiriti kompoziciju. Pomoću različitih vrsta i karaktera osvjetljenja te smjera svjetla postižu se različiti odnosi svjetla i sjene. Kada na fotografiji imamo veliki kontrast svjetla i sjene takve fotografije doživljavamo kao dramatične i dinamične, dok one s malim kontrastom djeluju smirenije i suptilnije. [47,49]

9.1.2. Smjer svjetla

Svjetlo na osobu može padati iz različitih smjerova i kutova, neki od najvažnijih su direktno, bočno, kontra, odozgo te odozdo. Frontalno ili direktno svjetlo možemo susresti u prirodi tijekom izlaska ili zalaska sunca. Sjene su tada duge, a svjetlo je plošno i toplo. Kod fotografiranja u ovim uvjetima, često se sjena fotografa pojavljuje na modelu što se može izbjeći uporabom teleobjektiva. Kod fotografiranja s bočnim izvorom svjetla naglašeni su obrisi i tekstura. Javljaju se jaki kontrasti stoga ovo nije najidealnije svjetlo za portrete no ukoliko model gleda prema svjetlu mogu se izraditi vrlo uspješni profili. Također, zbog jakog kontrasta može doći do gubitka detalja u osvjetljenim i zatamnjanim dijelovima. Neovisno na ove tehničke poteškoće, efekt koji daje bočno svjetlo je vrlo privlačan. [49] Kod fotografiranja portreta često se izbjegava frontalno svjetlo jer se tada gube sve sjene s lica, češće se upotrebljava tročetvrtinsko svjetlo koje pada pod kutom od 45° te tako efektivno naglašava sjene na licu.[47]

9.2. Kompozicija

Kompozicija predstavlja raspored i međusobni odnos elemenata na fotografiji. Jedan od osnovnih zadataka kompozicije je privlačenje i zadržavanje pogleda promatrača te prenošenje razmišljanja i viđenja fotografa. To se postiže usklađivanjem likovnih elemenata u neku skladnu i razumljivu cjelinu. [50] Neki od osnovnih načela kompozicije su: kadar, motrište, plan, rakurs, kontrast, ritam, harmonija, ravnoteža i jedinstvo.

Kompozicija je smještena unutar granica okvira, odnosno kadra. Na fotografiji ćemo prvo uočiti onaj motiv koji je u fokusu, ukoliko su svi motivi na fotografiji izoštrani tj. u fokusu svejedno ćemo odabrati glavni motiv tj. fokusnu točku fotografije. Stoga je važno znati kako najvažniji motiv smjestiti u kadar. Smještanje fokusne točke u centar se uglavnom izbjegava jer takve fotografije se mogu činiti dosadnima osim u slučajevima kad je cilj naglašavanje simetrije.[47]

9.2.1. Pravilo trećine

Pravilo trećine je jedno od osnovnih načela kompozicije te se vrlo često upotrebljava kako bi se postigla uravnotežena i estetski privlačna fotografija.[49] Prema ovom pravilu fokusna točka bi se trebala pomaknuti iz središta fotografije u jednu od trećina.[47] Scena se dijeli pomoću horizontalnih i vertikalnih linija na trećine tako da je kadar podijeljen na devet polja. Ova mreža se može postaviti kod većine digitalnih fotoaparata tako da bude vidljiva u tražilu prilikom fotografiranja. Često se koristi kod fotografiranja pejzaža, linija horizonta se može postaviti na gornju ili donju horizontalnu liniju. Može biti korisna i kod portretne fotografije, subjekt se smješta na jednu od vertikalnih linija. Fokusna točka se postavlja na sjecište linija, a to su najčešće oči subjekta. [49]

10. Praktični dio

Grčka mitologija je inspirirala mnoge umjetnike tijekom povijesti, likove i motive oživljavali su putem slikarstva, kiparstva i književnosti. Cilj ovog praktičnog dijela je izraditi fotografije koje nastavljaju ovaj kontinuitet umjetničkog izraza, prilagođavajući ga suvremenom mediju. Praktični dio rada se sastoji od četiri serije autorskih fotografija od čega su tri serije portreta i jedna serija autoportreta. Svaka serija se odnosi na različiti lik iz grčke mitologije, a fotografije su inspirirane umjetničkim pokretom piktorijalizma.

10.1. Oprema

Za izradu ovih fotografija korišten je Canon EOS 2000D, jednostavan i intuitivan DSLR fotoaparatus sa senzorom od 24,1 megapiksela i ISO rasponom 100-6400. Omogućuje daljinsko snimanje uz Wi-Fi, NFC i Canon Camera Connect aplikaciju što znatno olakšava snimanje autoportreta. [51]

Slika 35 - Canon EOS 2000D

Izvor: canon.com

Telefotografski zoom objektiv Canon EF 75-300 mm f/4-5,6 III pruža fotografije visoke kvalitete te je odličan za fotografiranje portreta, sportskih aktivnosti i divljih životinja. Kao i ostali telefotografski objektiv, ovaj objektiv komprimira perspektivu što znači da se udaljenost među objektima prividno smanjuje pa će objekti koji su udaljeni izgledati bliže jedan drugome nego što bi izgledali kada bi se koristio širi objektiv. Također, fotografu omogućuje ograničenje dubine polja što pomaže kod zamućivanja pozadine i isticanja glavnog subjekta u fokusu. [52]

Slika 36 - Canon EF 75-300mm f/4-5.6 III
Izvor: canon.co.uk

Kod izrade autoportreta korištena je vanjska bljeskalica Godox V860III koja je omjerom cijene i kvalitete najbolji izbor za Canon fotoaparate zbog svoje brzine, snage te integriranog sustava radijskog zatvarača. Ova bljeskalica ima veliki broj mogućnosti te je u potpunosti kompatibilna s TTL sustavom. Sadrži bežični radio sustav koji omogućuje i „master“ i „slave“ TTL funkcionalnosti na daljinu. Mogućnost zumiranja u rasponu od 20-200 mm omogućava podešavanje svjetlosnog snopa. [53,54]

Slika 37 - Godox V860III
Izvor: store.godox.eu

Kod izrade svih fotografija korišten je *white mist filter* koji raspršuje svjetlost koja prolazi kroz objektiv čime se omekšavaju oštri rubovi te se smanjuje ukupna oštrina slike bez gubitka detalja. Ovaj filter smanjuje kontrast na fotografijama, svijetli dijelovi su manje izraženi, a sjene nisu toliko duboke. Također, dodaje mekan sjaj oko izvora svjetlosti čime se stvara tzv. halation efekt koji je bio često prisutan na analognim fotografijama, stoga ovaj filter može na neki način oponašati izgled filma. Koristan je kod fotografiranja portreta jer suptilno zaglađuje kožu subjekta, smanjuje vidljivost bora i nesavršenosti što smanjuje potrebu za retuširanjem u post produkciji. Korištenjem ovog filtera postiže se mekši, sanjivi izgled fotografija. [55,56]

Slika 38 - white mist filter
Izvor: mandiak.com

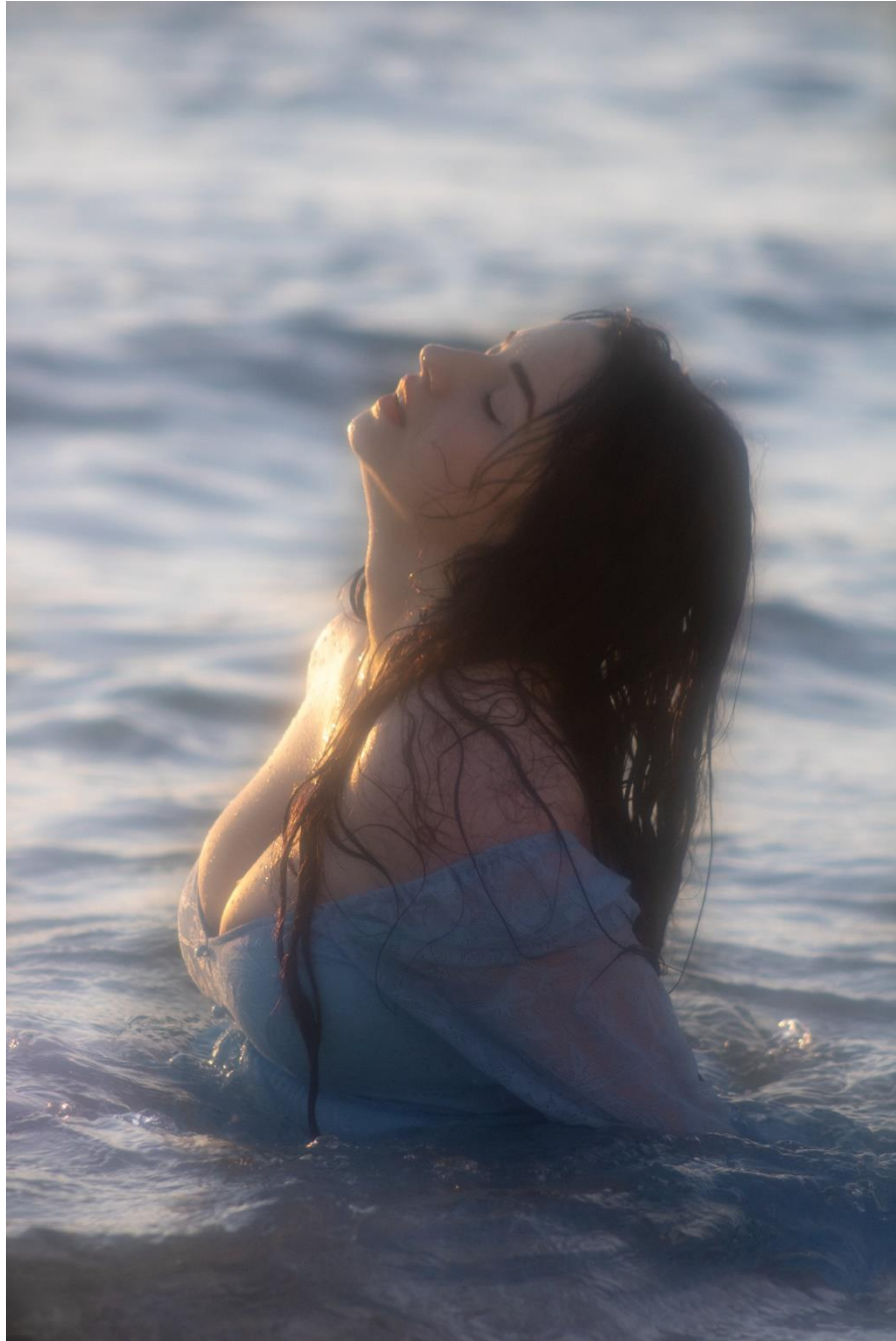
10.2. Autorske fotografije

10.2.1. Nerida

Prva serija fotografija je inspirirana likom Neride, one su u grčkoj mitologiji bile morske nimfe koje su predstavljale različite aspekte mora i morske prirode. U umjetnosti su se često prikazivale kao prekrasne, mlade djevojke s dugom kosom, koje simboliziraju ljepotu i gracioznost mora. Subjekt na fotografijama je smješten u moru, fotografije su snimljene za vrijeme zlatnog sata kada je sunce nisko na nebu što rezultira mekšim, difuznijim svjetlom koje stvara romantičnu i nostalgičnu atmosferu koja može poboljšati emocionalni dojam portreta. Također, korišten je difuzni filter koji dodatno pojačava ovakav efekt.

Slika 39 - Autorska fotografija – ISO 100, 125 mm, f/4.5, 1/1000 s

Slika 40 - Autorska fotografija - ISO 100, 140 mm, f/5, 1/250 s

Slika 41 - Autorska fotografija - ISO 100, 140 mm, f/5, 1/200 s

10.2.2. Pandora

Pandora je prema grčkoj mitologiji bila prva smrtna žena, stvorili su ju bogovi kako bi kaznili Prometeja koji je ukrao vatru s Olimpa i darovao ju čovječanstvu. Zeus je darovao Pandoru kao nevjestu Prometejevom bratu te je njoj kao svadbeni dar poklonio vrč/kutiju. U trenutku kada je Pandora otvorila kutiju iz nje su izašla sva zla koja su zauvijek trebala mučiti čovječanstvo. Pandora je zatvorila kutiju u kojoj je ostala nada koja je jedina mogla olakšati ljudsku patnju. [57] Lik Pandore se često prikazivao kroz umjetnost, najčešće je bila prikazivana kao lijepa, mlada žena u trenutku otvaranja kutije. Glavni motiv s kojim se Pandora prikazuje je kutija koju subjekt na fotografijama drži u rukama.

Slika 42 - Autorska fotografija - ISO 100, 105 mm, f/4.5, 1/125 s

Slika 43 - Autorska fotografija - ISO 100, 105 mm, f/4.5, 1/160 s

Slika 44 - Autorska fotografija - ISO 100, 90 mm, f/4.5, 1/100 s

10.2.3. Eris

Prema grčkoj mitologiji, Eris je personifikacija razdora i najpoznatija je po svojoj ključnoj ulozi u izazivanju Trojanskog rata. Eris je bila jedina među bogovima koja nije bila pozvana na vjenčanje Peleja i Tetide na koje se svejedno pojavila te bacila zlatnu jabuku s natpisom „za najljepšu“. Hera, Atena i Afrodita su smatrale da bi jabuka trebala pripasti njima, no Zeus prepušta odluku Parisu. Paris je dodijelio jabuku Afroditi koja mu kasnije pomaže osvojiti Helenu od Troje. Uslijedio je rat u kojem su Hera i Atena ostale neprijateljice Troje. [58] Subjekt na fotografijama drži zlatnu jabuku koja je glavni motiv ovog mita.

Slika 45 - Autorska fotografija - ISO 400, 85 mm, f/4.5, 1/200 s

Slika 46 - Autorska fotografija - ISO 100, 80 mm, f/4.5, 1/200 s

Slika 47 - Autorska fotografija - ISO 100, 95 mm, f/4.5, 1/200 s

10.2.4. Dafne

U mitologiji Dafne se spominje s bogom Apolonom. Apolon, pogođen Erosovom ljubavnom strelicom progoni Dafne koja u bijegu od njega moli božicu zemlje Geju za pomoć. Geja joj pomaže tako što ju pretvara u drvo lovora, stoga je subjekt na fotografijama prikazan je s lišćem lovora.

Slika 48 - Autorska fotografija - ISO 100, 75 mm, f/5.6, 1/160 s

Slika 49 - Autorska fotografija - ISO 100, 75 mm, f/5.6, 1/160 s

Slika 50 - Autorska fotografija - ISO 100, 75 mm, f/5.6, 1/160 s

11. Zaključak

Ovaj rad dotaknuo se portreta u likovnoj umjetnosti, objašnjeno je kako su umjetnici osim dokumentiranja stvarnosti često crpili inspiraciju za svoja djela iz mitologije. Od antičke Grčke pa sve do danas umjetnici oživljavaju scene i likove iz grčke mitologije. Kada se fotografija u 19. stoljeću pokušavala uspostaviti kao umjetnost, članovi piktorijalizma su također pomoću svojih fotografija oživljavali scene iz mitologije, religije i književnosti. Praktični dio rada inspiriran je piktorijalizmom, fotografije ne dokumentiraju stvarnost već naglašavaju ljepotu subjekta, tonalitet i atmosferu. Cilj je bio stvoriti romantične fotografije inspirirane grčkom mitologijom. Korištenjem mist filtera naglašava se atmosfera i stvaraju se sanjive fotografije koje mogu podsjećati na slike iz prošlih vremena. U današnje vrijeme kada smo okruženi oštrim i visokokvalitetnim fotografijama, pomoću ovog filtera možemo izraditi fotografije koje manje tehnički savršene, ali emocionalno bogatije pobuđujući u promatraču osjećaj topline i sentimentalnosti.

12. Literatura

- [1] Tate, Portrait. Dostupno: <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/p/portrait> (24.9.2024.)
- [2] M. Eškinja: Portret u likovnoj umjetnosti, diplomski rad, Odjel za nastavničke studije u Gospiću, Sveučilište u Zadru, 2016.
- [3] Face to face: a history of portrait painting. Dostupno: <https://blog.nationalmuseum.ch/en/2023/10/face-to-face-a-history-of-portrait-painting/> (24.9.2024.)
- [4] P. Lisičar: Grci i Rimljani. Zagreb: Školska knjiga, 1971.
- [5] The Birth of Venus: Let's Talk about It. Dostupno: <https://bywartpod.com/blog/the-birth-of-venus-lets-talk-about-it> (24.9.2024.)
- [6] Greek Gods in Art: Famous mythology paintings. Dostupno: <https://artdevivre.com/articles/greek-gods-in-art-famous-mythology-paintings/> (24.9.2024.)
- [7] Sculpture masterpiece of Apollo and Daphne. Dostupno: <https://buccaciosculptureservices.com/sculpture-masterpiece-of-apollo-and-daphne/> (24.9.2024.)
- [8] Hrvatska enciklopedija, Rubens, Peter Paul. Dostupno: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/rubens-peter-paul> (24.9.2024.)
- [9] The Persistence of Myth. Dostupno: <http://preraphaelitesisterhood.com/persistence-myth/> (24.9.2024.)
- [10] J. Hedgecoe: Sve o fotografiji i fotografiranju, Mladost, Zagreb, 1976.
- [11] K. van Tulleken: Velika knjiga o fotografiji, Prosvjeta, Zagreb, 1980.
- [12] M. Šišak: Camera obscura. Matka : časopis za mlade matematičare, vol. 21 br. 84, 2013, str. 247-249
- [13] Hrvatska enciklopedija, Fotografija. Dostupno: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/fotografija> (27.5.2024.)
- [14] A Brief History of Portrait Photography. Dostupno: <https://jaysoriano.com/a-brief-history-of-portrait-photography/> (27.5.2024.)
- [15] 1605 Collective, Evolution of Portrait Photography. Dostupno: <https://1605collective.com/blogs/blogposts/evolution-of-portrait-photography> (27.5.2024.)

- [16] Victoria and Albert Museum, Julia Margaret Cameron – an introduction. Dostupno: <https://www.vam.ac.uk/articles/julia-margaret-cameron-introduction> (1.6.2024.)
- [17] Britannica, Julia Margaret Cameron. Dostupno: <https://www.britannica.com/biography/Julia-Margaret-Cameron> (1.6.2024.)
- [18] Library of Congress, Edward Curtis and the Background of the Collection. Dostupno: <https://www.loc.gov/collections/edward-s-curtis/articles-and-essays/edward-curtis-and-the-background-of-the-collection> (1.6.2024.)
- [19] H. Prins: Coming to Light: Edward S. Curtis and the North American Indians, American Anthropologist, vol. 102, br. 4, prosinac 2000, str. 891-895
- [20] E. Gascoigne: Edward Curtis and "The North American Indian": An Exploration of Truth and Objectivity. Dostupno: <https://www.photoethics.org/content/2021/2/24/edward-curtis-and-the-north-american-indian-an-exploration-of-truth-and-objectivity> (1.6.2024.)
- [21] Medium, Catching Shadows: Edward Curtis, The Right to Look, and Unintentional Narratives. Dostupno: <https://medium.com/@cmkonate/catching-shadows-edward-curtis-the-right-to-look-and-unintentional-narratives-340eca4ad620> (1.6.2024.)
- [22] Britannica, Edward S. Curtis. Dostupno: <https://www.britannica.com/biography/Edward-S-Curtis> (1.6.2024.)
- [23] Widewalls, George Hurrell. Dostupno: <https://www.widewalls.ch/artists/george-hurrell> (10.6.2024.)
- [24] Walt Disney Family Museum, Lights! Camera! Glamour! The Photography of George Hurrell. Dostupno: <https://www.waltdisney.org/exhibitions/lights-camera-glamour-photography-george-hurrell> (10.6.2024.)
- [25] The International Center of Photography, George Hurrell. Dostupno: <https://www.icp.org/browse/archive/constituents/george-hurrell?all/all/all/all/0> (10.6.2024.)
- [26] Britannica, Richard Avedon. Dostupno: <https://www.britannica.com/biography/Richard-Avedon> (14.6.2024.)
- [27] artnet, Richard Avedon. Dostupno: <https://www.artnet.com/artists/richard-avedon/> (14.6.2024.)

- [28] The International Center of Photography, Richard Avedon. Dostupno: <https://www.icp.org/browse/archive/constituents/richard-avedon?all/all/all/all/0> (14.6.2024.)
- [29] The Richard Avedon Foundation. Dostupno: <https://www.avedonfoundation.org/> (14.6.2024.)
- [30] Steve McCurry. Dostupno: <https://www.stevemccurry.com/about> (16.6.2024.)
- [31] artnet, Steve McCurry. Dostupno: <https://www.artnet.com/artists/steve-mccurry/> (16.6.2024.)
- [32] OCULA, Steve McCurry. Dostupno: <https://ocula.com/artists/steve-mccurry/> (16.6.2024.)
- [33] The International Photography Hall of Fame, Steve McCurry. Dostupno: <https://www.iphf.org/hof-steve-mccurry> (16.6.2024.)
- [34] L. Hostetler: Alfred Stieglitz (1864–1946) and American Photography. Dostupno: https://www.metmuseum.org/toah/hd/stgp/hd_stgp.htm (18.6.2024.)
- [35] The art story, Pictorialism. Dostupno: <https://www.theartstory.org/movement/pictorialism/> (18.6.2024.)
- [36] The Art Institute of Chicago, Pictorialism. Dostupno: <https://archive.artic.edu/stieglitz/pictorialism/> (18.6.2024.)
- [37] Britannica, Pictorialism. Dostupno: <https://www.britannica.com/technology/Pictorialism> (18.6.2024.)
- [38] BOSHAM GALLERY, What Is Pictorialism In Photography? Dostupno: <https://boshamgallery.com/blog/30-what-is-pictorialism-in-photography-when-photographs-looked-like-paintings-1880-1915/> (18.6.2024.)
- [39] Britannica, Henry Peach Robinson. Dostupno: <https://www.britannica.com/biography/Henry-Peach-Robinson> (3.9.2024.)
- [40] B. B. Evemy: Never Fading Away: The Pioneering Photography of Henry Peach Robinson. Dostupno: <https://www.mutualart.com/Article/Never-Fading-Away--The-Pioneering-Photog/797E03035957E058> (3.9.2024.)
- [41] A. Peraica: Fotografija kao dokaz, Doktorska disertacija, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet Rijeka, 2010.
- [42] H. P. Robinson: Pictorial Effect in Photography, Piper & Carter, London, 1869.

- [43] Britannica, Photography as art. Dostupno: <https://www.britannica.com/technology/photography/Photography-as-art#ref416395> (5.9.2024.)
- [44] P. H. Emerson: Naturalistic Photography for Students of the Art, Gilbert & Rivington, London, 1890.
- [45] R. Barthes: Svijetla komora: bilješke o fotografiji, izdanja antibarbarus, Zagreb, 2003.
- [46] T. Ang: Digitalna fotografija, Znanje, Zagreb, 2004.
- [47] D. Žerjav: Promišljati fotografski, Fotoklub Čakovec, Čakovec, 2011.
- [48] Z. Jančić, Z. Kerkez, I. Miličić, G. Matošević, R. Raspović, K. Pletikosa: Digitalna fotografija i osnove obrade: Adobe photoshop, Algebra, Zagreb, 2008.
- [49] G. Matošević, I. Miličić, K. Pletikosa: Fotografiranje i obrada fotografija – Portreti, Algebra, Zagreb, 2009.
- [50] M. Mikota: Kreacija fotografijom, V.D.T. Publishing, Zagreb, 2000.
- [51] Canon EOS 2000D. Dostupno: <https://www.canon.hr/cameras/eos-2000d/> (13.9.2024.)
- [52] Canon EF 75-300mm f/4-5.6 III. Dostupno: <https://www.canon.hr/lenses/ef-75-300mm-f-4-5-6-iii-lens/> (13.9.2024.)
- [53] Godox. Dostupno: <https://godox.com/product-d/V860III.html> (14.9.2024.)
- [54] Aviteh. Dostupno: <https://www.aviteh.hr/godox-v860iiic-canon-ttl.html> (14.9.2024.)
- [55] What is a Mist Filter? Dostupno: <https://kolarivision.com/what-is-a-mist-filter-2/> (16.9.2024.)
- [56] What are 'mist filters' and what do they do to your photographs? Dostupno: <https://www.dpreview.com/articles/9999362588/what-are-mist-filters-and-what-do-they-do-to-your-photographs> (16.9.2024.)
- [57] Britannica, Pandora. Dostupno: <https://www.britannica.com/topic/Pandora-Greek-mythology> (13.9.2024.)
- [58] Britannica, Eris. Dostupno: <https://www.britannica.com/topic/Eris-Greek-and-Roman-mythology> (13.9.2024.)

13. Popis slika

Slika 1 - Nefertiti, 1345. pr. Kr.....	2
Slika 2 - Bista Rimskog patrijarha, 75-50. pr. Kr.	2
Slika 3 - Jan van Eyck - Portrait of a Man in a Red Turban, 1433.....	3
Slika 4 - Johannes Vermeer - Girl with a Pearl Earring, 1665.	3
Slika 5 - Sandro Botticelli - The Birth of Venus, 1483-85.....	4
Slika 7 - Gian Lorenzo Bernini - Apollo and Daphne, 1622-1625.....	5
Slika 6 - Raphael - Triumph of Galatea, 1512.....	5
Slika 8 - Peter Paul Rubens - The Fall of Phaeton, 1604-1605.....	5
Slika 11 - Evelyn de Morgan - Helen of Troy, 1898.	6
Slika 10 - Dante Gabriel Rossetti - Proserpine, 1874.	6
Slika 9 - John William Waterhouse - Pandora, 1896.....	6
Slika 12 - Camera obscura.....	7
Slika 13 - Joseph Nicéphore Niépce – prva fotografija	8
Slika 14 - Louis Daguerre, Pariz, 1838.	8
Slika 15 - Kodak fotoaparat, 1888.....	9
Slika 16 - Robert Cornelius, 1839. - prvi portret.....	10
Slika 17 - Julia Margaret Cameron - Call, I Follow, I Follow, Let Me Die!, 1867.....	11
Slika 18 - Julia Margaret Cameron - The Passing of King Arthur, 1874.....	11
Slika 20 - Edward S. Curtis - Sitting Bear - Arikara, 1908.....	12
Slika 19 - Edward S. Curtis - Mosa - Mojave, 1903.....	12
Slika 21 - Edward S. Curtis - Autoportret, 1889.	13
Slika 23 - Loretta Young i Tyrone Power, 1937.....	14
Slika 22 - Joan Crawford i Clark Gable, 1936.....	14
Slika 25 - Marlene Dietrich, 1955.....	15
Slika 24 - Elizabeth Taylor, 1964.	15
Slika 27 - Kashmiri Man with Henna Beard, 1995.....	16
Slika 26 - Steve McCurry - Afghan Girl, 1984.	16
Slika 28 - Oscar Gustav Rejlander - The Two Ways of Life, 1857.....	17
Slika 29 - Alfred Nybom - Young woman, 1905.	18
Slika 30 - Henry Peach Robinson - When the Day's Work is Done, 1877.	19

Slika 33 - Henry Peach Robinson - Fading Away, 1858.....	20
Slika 34 - Peter Henry Emerson, The Old Order and The New, 1886.....	21
Slika 35 - Canon EOS 2000D.....	26
Slika 36 - Canon EF 75-300mm f/4-5.6 III	27
Slika 37 - Godox V860III.....	27
Slika 38 - white mist filter	28
Slika 40 - Autorska fotografija - ISO 100, 140 mm, f/5, 1/250 s	30
Slika 41 - Autorska fotografija - ISO 100, 140 mm, f/5, 1/200 s	31
Slika 42 - Autorska fotografija - ISO 100, 105 mm, f/4.5, 1/125 s	32
Slika 43 - Autorska fotografija - ISO 100, 105 mm, f/4.5, 1/160 s	33
Slika 44 - Autorska fotografija - ISO 100, 90 mm, f/4.5, 1/100 s	34
Slika 45 - Autorska fotografija - ISO 400, 85 mm, f/4.5, 1/200 s	35
Slika 46 - Autorska fotografija - ISO 100, 80 mm, f/4.5, 1/200 s	36
Slika 47 - Autorska fotografija - ISO 100, 95 mm, f/4.5, 1/200 s	37
Slika 48 - Autorska fotografija - ISO 100, 75 mm, f/5.6, 1/160 s	38
Slika 49 - Autorska fotografija - ISO 100, 75 mm, f/5.6, 1/160 s	39
Slika 50 - Autorska fotografija - ISO 100, 75 mm, f/5.6, 1/160 s	40

IZJAVA O AUTORSTVU

Završni/diplomski/specijalistički rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Viktorija Zlatar (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog/specijalističkog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Portretna fotografija inspirirana grčkom mitologijom (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

Zlatar

(vlastoručni potpis)

Sukladno članku 58., 59. i 61. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti završne/diplomske/specijalističke radove sveučilišta su dužna objaviti u roku od 30 dana od dana obrane na nacionalnom repozitoriju odnosno repozitoriju visokog učilišta.

Sukladno članku 111. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima student se ne može protiviti da se njegov završni rad stvoren na bilo kojem studiju na visokom učilištu učini dostupnim javnosti na odgovarajućoj javnoj mrežnoj bazi sveučilišne knjižnice, knjižnice sastavnice sveučilišta, knjižnice veleučilišta ili visoke škole i/ili na javnoj mrežnoj bazi završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice, sukladno zakonu kojim se uređuje umjetnička djelatnost i visoko obrazovanje.